

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

вносять: в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 доларів або 14 рублів; з висилкою двічі в тижні 6 доларів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 доларів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотяків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАНА

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми сердце і віра руска“. — З Русланових польвів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5 год. по полудни. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовского ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовского ул. Ягайловська ч. 8.

Рукописи звертає ся лише на попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланим“ 40 сот. Подяки і привітанні донесеня по 30 сот. від стрічки

Друга балканська війна і її вигляди.

(X) Перед Чаталджою й Адрианоподем гримлять знов гармати. Балканські держави відкинули рішучо відповідь Туреччині, котра при добрій волі могла стати основою до нових переговорів. Тим дивнішим отже, що Балканський Союз навіть не вижидав нових пропозицій турецького правительства а вже раніше виповів розем.

Великі держави мимо всяких запевнень зовсім не є згодні а балканські держави по боювали ся, що наслідком сеї незгоди ще довше проволоче ся рішене балканського питання та що європейські держави на основі сеї воти турецької могли би небажаним для Союзу способом вступати ся, у Туреччині. Тому балканські держави випередили все те і зірвали розем. Болгарія і єї союзниця не поважили ся були так виступати супроти Європи, наколиб не були певні помочи своєї російської опікунки, колиб щасте від них відвернуло ся.

Сій другій війні балканській не можна вже признати цілих визвольної боротьби, бо се є вже справдешній заборчий похід.

Президент собраня др. Данев і високоурядовий „Мир“ висловлюють се зовсім вразно, що тепер вже не розходить ся лише о Адрианопіль, але що цілє є о много висша, а розходить ся о море Мармара, Дарданелі і Царгород. Що Данев і „Мир“ грозять забором Царгорода, се вказує на знаменний зворот в політиці. Ще перед кількома днями були в петербуржских кругах тої думки, що Росія не може дозволити на овладу Царгорода Болгарами, щоби там Болгари предклали услівя мира. А тепер вже довідуємо ся з півурядо-

вих російських кругів, що Росія нічого не має проти забору Царгорода Болгарами.

Сей знаменний зворот російської політики є з другого боку найліпшим доказом, що балканські держави числять на зовсім певну поміч Росії. Нині годі ще сказати, як Росія буде старала ся в практиці перевести сю поміч. Але деякі познанки позваляють здогадувати ся, що російське правительство за згодою і помічю Англії і Франції рішило ся таким способом подати поміч балканським державам, що старає ся для роздвоєня сил Туреччини звернути більшу бачність на вірменське і перське питання. Що се значить, се легко зрозуміти.

Турецьке правительство було би в таким случаю приневолене вести війну на два боки, з балканськими державами зачінну а з російським військом відпорву війну. Тим способом добра третина турецького війська була би приневолена покинути балканське боєвище і стеречи загроженних границь. Що при таких обставинах Балканський Союз лекше, осягнув би свою цілє, річ легко зрозуміла.

Друга балканська війна, як загално думають, буде тривати коротко. Адрианопіль буде приневолений, як можна сподівати ся, піддати ся. Інша знов справа з Чаталджою, чи Болгари будуть хотіли взяти її приступом, чи Туреччина виступать зачінно проти Болгар. Але одно можна на певно майже сказати, що нова балканська війна не представляє ніякої грози для Європи. Однак, що стане ся по скінченій війні, чи дійде прямо до мира між Туреччиною і балканським Союзом, чи Европа знов виступить як посередниця, на се питанє годі ще нині дати відповідь. Описля Европа буде мати доволі нагоди займатися малоазійською справою, альбанським питанням і долею Егейских островів. Аж до кін-

ця нової війни будуть відочені всякі питання міжнародної балканської політики. В тім часі будуть мали європейські кабінети доволі нагоди переговорити між собою всі справи і докладно усталити свої погляди.

Почин до сих пересправ зробив наш моварх своїм письмом до царя. Інші держави повинні піти за тим прикладом і прямими пересправами розвіяти всякі сумніви і усунути небезпеки та довести до проясненя положеня міжнародного в Європі і до того спокою, котрого потребують всі держави, а всі народи так горячо прагнуть.

Чи богословський виділ не має справді культурного і наукового значіння.

Відповідь „Ділові“ на статю п. з. „На ховській дорозі“.

Ціла Україна-Русь пильно слідить за рухом в справі університетській, бо всі бажаємо як найскоршого здійсненя нашого ідеалу — сотвореня інституції, в якій процвітала би руска наука, звідки широкими струями плила би культура і освіта, що піднесла би наш нарід на виспий степень і обезпечила би єму право рівне з другими народами. Борба за сей осередок науки — тяжка, дуже тяжка. Заздрість і ненависть другої нації, що величає себе культурнішою — сплякне осягнене наших змагань — основане університету на поковівній, нашій землі.

Та коли всі верстви нашої суспільности горячо бажаною основою університету — отже виспий школи, де викладано би всілякі науки: філософію, теологію і право а згодом і медицину, то трапляють ся у нас люди, котрі в своїй вузкоглядности хотіли би

з гори виключити з університету теологію, бо навіть не уважають її наукою такі „учені“, як деякі наші академіки. Ідучи на слідо без розбору, за такими світочами науки, якими є соціялісти і радикали, — хоч ще не маємо університету, а вже хотять викнути з него теологію — і се ніби в імя „науки“ — але є ще і такі у нас, що не від разу хотіли би викнути теологію з університету, але терпіли би її ще якийсь час, але лише яко щось непотрібного, та на разі конечного, та яко щось менше вартного „minderwärtig“.

Ось сими днями написало „Діло“ в передовиці: „На ховській дорозі“, ч. 18. з 23. січня с. р. підписаній буквами В. П., таке на адресу богословського виділу. Що до будучого українського університету, то автор сими словами виражає ся: „Коли вже лишити на боці лікарський факультет, про котрий тепер нема мови, то лицьветь ся єдино тільки філософічний факультет, який представляє справдішну позицію в науковій і культурній творчости народу. Бо факультет богословський і правничий, се в австрійских відносинах тільки заведеня для витворюваня більш менш кваліфікованих урядників. Значіння культурного, наукового, національного у виспій розуміню свого слова, они не мають або майже не мають“.

Автор сих наведених слів хотів показати, що він розуміє ся щось трохи на науці, але не знає видно нічо і понятя не має про теологію, коли каже, що она не має „значіння культурного, наукового і національного в виспій розуміню сего слова“.

Щось подібного написати може справді хибя або чоловік малокультурний, або такий, що не має понятя о річі, про яку пише, або засліплений псевдопоступом всяких радикалів

І. Н. Поталенко.

Маленька гра.

(Дальше.)

Прасов мимоволі задержав ся біля повою, а Надія Александрівна зараз щезла. Чай пили они в двійку, причім наливала єго ключниця, а газдиня довго на виходила під покривкою, що укладає дітий спати. Лише о девятій годині Надія Александрівна явила ся в ідальні. Лице її мало звичайний вираз, немовби тяжкої для неї розмови в саді не було. Лише гарні очи блистїли сильніше і прическа була вишуканою. Обридлов в той час вів довге оповіданє про те, як він поставив у себе ковальську роботу, і як, завдяки єго системі, простий селянин Прохор в тім ділі тепер не уступить якому небудь майстрови з поміж Німців.

— Чи Никола Сергєевич коваль, що ти так подрбно викладаєш єму те? — спитала Надія Александрівна з незвичайно поважною міною.

Петро Алексєвич лише на секунду задержав ся в розгоні.

— Се інтерес для кожного образованого чоловіка, мій друже! Відповів він простим, трохи поучаючим тоном і зараз таки, не придаючи найменшого значіння подібним епізодам продовжав про ковальську роботу.

Надія Александрівна подала ся на поруче крісла і великими очима гляділа на Прасова. В сих очах світила ся якась дитяча задирка, немов би она була готова зараз зробити щось нежданого, що повинно збити всіх з толку, і тільки ждала відповідної хви-

лі. Опісля она положила на стіл праву руку і почала голосно барабанити пальцями. Настала хвиля, коли Петро Алексєвич задержав ся, та тільки на те, щоби віддихнути.

— Ви любите музику, Николаю Сергєевичу? З розвагою і голосно запитала она.

Обридлов поглянув на неї розсіяним поглядом.

— О, так, дуже! Особливо я люблю спів, відповів невинним тоном Прасов.

— Чи справді? Більше навіть як ковальську роботу?

Она зразу закусила губи, а опісля нараз нежданно розсміяла ся. Прасов змішав ся і мовчав, очікуючи, яке вражінє викличе се на Петра Алексєвича.

— Жінки всюди змішують важні річі з пустяками! — замітив добродушно Обридлов.

— Дякую? Я, по перше, не поділяю сеї гадки про жінок, а по друге і музику не вважаю пустяками! — сказав Прасов.

— Се він говорить з ввічливости! — жартуючи, промовив Петро Алексєвич.

— Щож, і за те спасибі, я і то ціну! Підємо до салі, Николаю Сергєевичу, я вас угощу музикою!

Прасов підняв ся, готовий слідувати за нею, она також встала.

— А ти, запитав гість господаря, — чи не підеш з нами?

— Еге, брате, мені не до музики! Мене в конторі робітники ждуть!

— Так підємо, Николаю Сергєевичу! — повторила Надія Александрівна, поглянувши на мужа якимсь поверховним поглядом. І она вийшла з ідальні, а Прасов пішов слідом за нею.

Саля в домі Обридлових зі сторони фасади мала форму півкола. Тут стояли легкі меблі віденської роботи, канапка, кілька кошпиків з широколистяними нецвѣтучими ростинами, етажерка з куюлю нот і роля в полотнянім покривалі. Салю освітлювано лямпою що стояла на круглім столику і двома канделябрами. Отворені вікна виходили на гордець, окружений плотом.

— Я бою ся, що струни відвикли видавати звуки! — сьміючи ся, сказала Надія Александрівна, — я вже пів року, як не граю!... А ви знаєте, я прецінь учила ся в Московській консерваторії науки гри на фортеп'яні, але мене забрав звідтам поетичний Петро Алексєвич!...

— Я сего не знав! — сказав Прасов.

— Так, так! На мене покладано надії. Особливо Шопен мені удавав ся... Хочете послухати Шопена? Ось ту мазурку...

Одна сіла і ударила по клявішах. Гра її була незвичайно чиста і легка, що від разу завважав Прасов, котрий, хоч не був спеціалістом, але волочачи ся з нудьги по московских концертах — симфонічних і інших, научив ся дещо розуміти у виксаню. Але чого він зразу не завважав, то сего очарованя, якому він від перших акордів, сам сего не розуміючи, піддав ся. В сій хвилі, коли она від тихої, повної туги мелодії нагло переходила до шумних акордів і бурливого темпа, він відчував живий протест, гнів і рішене против когось бороти ся і мстити за обиду. Се була музика, що опановувала чоловіком, що покорила єго і робила єго не самим собою, по крайній мірі на ті години, коли она роздає ся.

„І від такої розкоші добровільно відка-

зав ся Петро Алексєвич? думав Прасов. — Та ні, се неможливе, тут якась непорозумінє! Він або цілком глухий, або її музика тоді не була такою!“

Надія Александрівна кінчила мазурку і зараз таки перейшла на вальс, але се вже не був Шопен. Сей композитор зі своїм незмінно сумним колоритом, зі своїми меланхолічними гурнетто, які вихоплювали ся і знов нагло хапали за серце навіть серед безжурно веселої мелодії, тепер їй не надавав ся. Вилявши свою обиду в каприсній мазурці, з її то мягкою, спокійною, то бішеною, немов би загрожуючою цілому свѣтові мелодією, она відчувала потребу легко і вигідно перейти ся по клявішах і вальс, який она грала, був — прямо веселим, мелодійним, гарним і дуже трудним вальсом.

— Bravo! з одушевленем кликнув Николай Сергєевич. — Від такої музики можна опаяти!

Але Надія Александрівна нічого не відповіла єму. Она скоро віднайшла щось в нотах, і не минуло кілька секунд, як она вже співала романс Глінки: „Не требуй пѣсень отъ пѣвца!“

Голос в неї був не великий, але свободний і приємний. Співала она, по видимому, без всякої школи, віддаючи ся більше чувству, чим штудії.

„Но гарно, гарно! — думав Прасов, — сей спів втягає тебе в чуже житє, зближає до того, що співає; хоче ся ближше пізнати чоловіка і познакомити ся з тими глибокими почуваннями, які єго хвилюють... Чи справді Петро Алексєвич спосібний в той час, коли тут роздає ся такий спів, обчислювати робіт-

Війна на Балкані.

Болгарське військо побило вчора турецьку армію в Галіполі, на полудне від ріки Кавак. Турки в великій неладі, гонені Болгарами, дофнували до Буляір. Сей успіх віддає майже ціле побережжя моря Мармара аж до Буляір в руки болгарського війська (Буляір лежить недалеко на північ від Галіполі).

Вправді в глибокій півострова мусять Болгари зустрінути ся з цілою турецькою армією, яка вистарчає по причині вузької лінії чола до оборони — однак початок вже зроблений, а болгарський прапор повіває над внутрішнім гирлом Дарданельського просямику.

„Berl. Tagbl.“ доносить з Софії, що наліїшла там відомість про здобуте Буляір. Болгари машерують до міста Галіполі, Турки цопають ся.

Цікаво виправдовує турецький погром під Галіполі турецьке правительтво: Після урядового звіту з 4. с. м. ворог, якого оружна сила стоїть на полях Галіполі, вислав кілька відділів з Гадікей до Кавак, де стоїть турецький відділ. Вивязала ся боротьба, яка тревала до вечера і випала на нашу користь (?!). Пізнім вечором після давного пляву (!) цо фнували ся Турки до Буляір, не здохнувані майже зовсім ворогом. Інший ворожий відділ обсадив місцевину Миріофіто над морем Мармара; в сій місцевині було лише кількох турецьких жандармів. Вкінці третій ворожий відділ рушив до Саркей, але повісивтраги від огню турецької корвети „Загаф“, через що не міг піти поза Камільо.

Друга турецька депеша каже, що від вітирка зачали ся біля Галіполі битви, які що раз більшають. По обох сторонах є значні втрати. Боротьба веде ся з великим завзятєм. З турецької сторони не боать ся, щоби зі сторони Галіполі грозило щось безпосередно Царгородові. Царгород є зовсім безпечний.

Дневник „Wien. Allg. Ztg.“ слушно звертає увагу, що болгарські донесення про велику побіду під Галіполі заслуговують на більшу віру, чим рівночасні депеші з Царгорода. Бож загалом звязний болгарська агенция підчас цілої війни давала тільки віродостойні вісті. Новий успіх болгарського оружа значить на думку сего дневника, що Болгари наміряють не переходити до офезивни на лінії Чатаалджи, але обійшовши сю лінію заняті кріпости над Дарданелями від сторони суши, щоби в сей спосіб улекшити грецькій флоту появу під Царгородом.

Маневр Енвер-бея.

Звісний із недавньої ворохобні Енвер бей показує ся добрим вождом. „Daily Mail“ доносить, що Енвер бевши удало ся перевести успішно оборотний маневр. 20.000 турецького війська, яке стояло на малоазійськім березі, причалило на захід від Чатаалджи. Болгари, боячись окруження, опустили Чатаалджу і цо фнували ся до Черкескей (недалеко Єнікей). Турки не здохнули їх, боячись засідки.

Болгари цофнували ся до Черкескей, щоби турецьке військо, яке висіло з кораблів в Родосто не окрило їх. Болгари оставили Родосто, поплавши перед тим всі військові будівлі; спалили они також Ізедінкей і кілька сіл під Чатаалджею.

„Loc. Anz.“ доносить з Царгорода: Великий везир по інспекції на лінії Чатаалджи заявив, що армія не потребує боати ся нападу зі сторони Болгар. Імовірно оба війська оставуть в страдальнім вижиданю. Під Чатаалджею ширять ся в таборі пропасниці.

Облога Адриянополя.

Після приватних депеш Адриянопіль стояв через цілий вчерашній день під огнем болгарської і сербської артилерії. Збігці розказують, що Турки допускають ся жорстокостей на болгарським населеню. 40 сербських обложних гармат ширять спустошене в місті. Перевні болгарські сторожі посунули ся вже на віддаля 250 м. від міста. Цілю болгарської воєнної акції є передовсім зруйноване Адриянополе.

„Berl. Tagbl.“ доносить з Софії: По шаленій канонаді вziali Болгари полудневе чоло в віддалено 6 км. від міста. Залога випала з міста, щоби відкинути болгарські полки взад, що однак не вдало ся, а 1.000 турецьких

полонників впало в руки облягаючих, в сім числі багато офіцирів з майором. Бомбардоване тревало цілий день.

„Berl. Tagbl.“ звіщає з Царгорода, що комендант Адриянополя Шукрі паша довів іскровим телеграфом, що Болгари підійшли близько міста і влучними стрілами наносять містови шкоду. Богато женщин і дітей впало від гарматних куль. Облягаючі знова вівзвали Шукріого до видачі міста, визначучи ему речинець до вчера 4. по пол. В противним случая мала піти приступом XI. болгарська дивізія.

„Matin“ доносить з Філіпополя, що оноді вечером два літаки появили ся над Адриянополем, з яких кидано проклямації, взиваючі населене, щоби приневолило коменданта до здачі кріпости. Болгари здобули кілька укріплень на північний схід від Арнавткей і взяли в полон 800 турецьких жовнірив і кількох офіцирив. До сеї часописи пишуть із Софії, що болгарське правительтво відкинуло просьбу консулів в Адриянополі о утворенне нейтральної области, а також о дозвіл на вїзд з міста чужим горожанам.

В Царгороді пересвідчени, що Болгари через бомбардоване Адриянополя хотять перелювати тамоше населене і приневолити в сей спосіб населене до здачі. Бомбардоване є спрямоване безпосередно на те, щоби викликати перелак в Адриянополі.

Острілюване Адриянополе треває дальше.

Положенне в Туреччині.

Турецьке правительтво одержує беззастанно з провінцій телеграми, що впевняють про патріотизм населеня. Населене добровільно жертвувало заплапати на ціли війни однорічний податок, а урядники зрекли ся в тій цілі одномісячної плати. В головних мечетах збирають ся товни публіки; духовники виголошують до них бесіди і відправляють молебні за успішність мусульманського оружа. Дневники печатають патріотичні вірші.

Нині буде видана перша часть касових бонів на 5 мільонів турецьких фунтів. Правительтво надіє ся, що мусульmani в Індях підпишуть мільон фунтів.

Румунсько-болгарський спір.

В румунській палаті послів предсідник Майореску в відповіді на запит, чи правдою є, як пишуть часописи, що Румунія зреклася своїх домагань що до Силістриї, сказав, що знова остерігає перед тенденційними донесеннями часописів і додав: „Ми не зрекли ся Силістриї, про зречене не було бесіди, ніхто не мав повновласти зрікати ся Силістриї.“

Дальше заявив Майореску, що не годить на нападні інтерпелятив на Болгарію. Румунія не має потреби завидувати Болгарії успіхів. Румунський народ і дальше буде стояти на чолі балканських народів. Бесідник вірить в можливість союзу Румунії, Болгарії і Туреччини, якої ествоване уважає коначною річю. Румунія домагає ся вирівнання границі по мысли берлінського договору.

Військові зарядженя Росії.

Завішена від кількох тижнів діяльність в змінах війська в обсязі польського королівства знова розпочала ся. Дас ся замітити протягом кількох останних днів оживлений рух в переміщуваню війська. В останних днях прибуло на стацію Кельці 6 поїздів, з яких кожний числив по 35 возів з військовими відділами з кувейтського округу. Загалом прибуло 7.000 жовнірив. Сі відділи розміщено в надграничних місцевинах в половині від сторони Німеччини біля Соснівця, а в половині в околицях Пінчова і Олькуша при австрійській границі. Надіють ся дальшого привозу піхоти а також батерий артилерії.

Архієпископ Фридрих.

„Die Zeit“ замічує, що вість про зложене достоїнства містопротектора Червоного Христа архієпископом Фридрихом є вияснювана як погіршене заграничного положення. Бо є звичай, що на случай війни кождочасний містопротектор Червоного Христа (протектором є цісар) буває іменованим генеральним інспектором санітарного відділу добровольців. Однак тому, що архієпископ Фридрих є рівночасно інспектором армії і не міг би на случай війни

Ми не дивуємо ся, що в якійсь заслупленій і загорілій голові виляже ся така „мудра“ гадка, що теологія, право — хочби се було і в австрійських відносинах, — не мають „значія культурного, наукового і національного“ — але нас дивує, що подібні річи печатає орган будь що будь поважний — і то партії, що хоче жити бодай про око людске в згоді з духовенством — і котра ех professo ніби не поборює віри, — а ще більше нам дивне, — що на такі слова, — написані більше вже, як тиждень не вчитали ми якогось спростованя наших докторів богословья — зі Львова. Чи може у нас так розуміє ся партійну солідарність, — що хоч би нашу віру понизили, хоч би найбільші вороги що хотіли на віру, а тим самим і теологію писали — і то в передовиць органу партії, — ніби не атеїстичної, — котрий читає також тих 400 сумної слави священиків — зібраних на зборах 7/12 1911., чи в імя тої солідарности не важив ся ніхто з отців столиці сказати правду загорільцям і стати в обороні пониженної найвисшої і найвнеслішої науки богословья?

Чи потреба, щоби аж провінція учила учених і докторів, що ми не повинні позволити зневажати найвисшої і найціннішої науки? Ми вже піднесли раз в „Руслані“, що редакция „Діла“ складає ся з людей, що не знають простого, малого катехизму — але нас се не багато би обходило, коли би не се, що ці редактори — котрі виявляють ignorantiam in rebus theologis, сміють публично час до часу по своєму забирати голос в справах, на котрих зовсім а зовсім не розуміють ся.

Не думаю писати ту довшої аналогії в обороні богословья яко науки і то науки в строгім значіню — яко о науці, яка є scientia omnium nobilissima, cognitio per causas altiores.

Маючи певні дані принципи — пізнані світлом висшої науки, можемо дійти до пізнання самого жерела знаня і науки. Ся наука — оперта на основах віри — є найпевнішою — і не підлягає так частим змінам, особистим поглядам і ріжним впливам, — як се є в інших областях науки і природничих, і медицині і самої строгої філософії, де є всякі противорічні струї. Кант ріжнить ся від Гегля, Гегель від Шляєрмахера — сі знов ріжнять ся від грецьких софістів, Платона і Аристотеля — помімо сего, що Плятон говорить, що „Греція дістала філософію свою просто від Бога“.)

Як зміняють ся погляди науки астроло-

*) Pop. Historia filozofii grockiej — X. D-ra Stefana Pawlickiego. Kраків 1890. Том I.

ників і думати про обруч, який тріс при повозі! Се незрозуміле!

— „Грома сильній огласять небеса!“ ефективно закінчила она і скоро підняла ся з місця.

— Величаво, божественно! — і — простіть мені — мій друг, Петро Алексєвич божєвільний, коли добровільно зрікає ся такої артеїстичної розкуші. Але ні, ні, ви так ему не співали ніколи...

Але він урвав свої слова. Она стояла перед ним бліда, з дрозжачими повіками очей, готова розплакати ся.

— Не говоріть так, прошу!.. Петро Алексєвич пять літ тому в зад, коли вперше почув мій спів, говорив мені ті самі слова!.. Ну, забудьмо про музику і піснїм говорити про які небудь, хоть би найбільше скучні предмети. Розкажіть мені, що діє ся в світі. Кляню ся вам, я нічого того не знаю і живу в такій тишині, як і садовий сторож, старець, якого ви бачили. У нас є газета, але я її не читаю, — знаєте, чому? зі злости? ..Нема тепер війни? Чи у Франції володіє вже король?

Она говорила се з такою нервовою живістю, уриваючи слова і немов би розкидаючи їх, а рівночасно в її голосі роздавав ся злобий сьміх.

Прасов, бачучи, що она близка до катастрофи, в роді гістерії, почав у жартобливім тоні виясняти їй положене політичних справ в Европі, она сьміяла ся, та все більше переходила в нормальний тон і Прасов, глядячи на неї, подумав, що небезпечність катастрофи щезла.

(Дальше буде).

гії — і як непевними є їх деякі поміченя, можемо мати доказ на астрономі John-і Herschel-ю, котрий з порученя англійського правительства в р. 1835. зробив виправу на ріг Доброї Надії, для досьвідів звїзд.

Там поробив він сензацийні відкриття на місяцю, догледів на нїм жите рости, птїць, звїврив, а навіть людей з крилами. Учені писали тоді цілі артикули по часописях о здобутках сего ученого — а все те було лиш качкою. Не менше непевними були обчисленя що до комети Haley-a, бо анї її розміри анї час появи не відповідали точно обчисленням астрономів.

Так само не пояснює нам докладно фізика природи магнетизму; одні кажуть, що се плин — другі що иншого. Не знаємо докладно природи нутра землі, не знаємо багато, богато тайн природи, хоч учені від тисячи літ ломлять собі голови, щоби сі тайни відкрити.

Не менше непевностей заключає в собі історія. Коли я ще ходив до гімназії — викладав нам професор після Пітца — о початках історії римської инакше, як тепер учать про Ромуля і Рема і много инших річий. Отже за 20—30 літ учать по школах инакше, і учені хитують ся то в оден, то в другий бік всіляких гіпотез. Чому се так? Бо в науці не маємо певних критерий а навіть самі критерії приміром — правди, морали добра — підлягають всяким гіпотезам. Оден приміром ставить за критерію правди наглядність річи (evidentiam objectivam, другий subiectivam); так само в етиці є всякі собі противорічні теорії що до норм моральности і одні ставлять утилітаризм приватний, другі соціальний, инші знов поступ соціальний; множество инших теорій, більше або менше неморальних. І тут инакше учить Puffendorf, инакше Wundt, Wolf а инакше Кант.

Зовсім инакша річ є з теологією. Очевидно, що яко наука і она розвивала ся в міру обявленя Божого і економії спасеня, але тут маємо певну, неомильну критерію правди Божого обявленя і непомильного уряду учительства в Церкві католицькій. І хоч наука о догмах розвивала ся, то від часів Ієуса Христа і Апостолів до нині не наступила тут зміна теорій.

Яко правдива наука має она своїх найбільших мужів, що покладали в ній свою працю цілого життя. Юстин філософ, Августин, Василій, Іван Дамаскин, Тома Аквінатський, Альфонс Лігорій, і тисячі инших, се найбільші учені в теології. В самій науці богословья маємо найвнеслішню галузь — догматику, моральну, ергєтику, церковне право і инші.

Богато учених теологів трудить ся при розкопах в Азії, Палестині, працює над дослідями по катакомбах в Римі і других містах, як Геркуланум, Помпеї. Археологія церковна дає нам майже що дня нові здобутки, доказуючі єдність, непомильність науки Христової, чи се було в Єрусалимі чи в Колоссах, чи в Филиппах чи в Римі. О кожній галузи, богословья маємо не томи, але цілі великі бібліотеки, що кожного дня збільшають ся новими працями на полі богословья. Поодинокі університети віддають ся спеціальним галузям, як Рим, Інсбрук. Байрут, Фрайбург, Вірцбург і инші учені як богословья так так і філософи приходять до заключеня, що між філософією а теологією нема противенств. Геологія учать, що віра і обявлене суть зовсім в згоді що до твореня і повстаня землі і її формації і хиба дуже поверховні люди бачать суперечність між геологією а змістом першої глави Битія Мойсея як се робили і деякі наші „учені“.

Запечрити теології право науки, як се хоче зробити з В. П. в „Ділі“, може лиш таккий, що не видів учених творів богословья — не кажу вже, щоби їх читав і розумів. В творах богословів знайдемо розвязку на найтяжші річи — в кожній області і питаню теології.

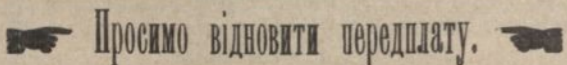
Возьмім приміром в руки твори св. Томи. Він, щоби показати неоложелість, отже духову натуру Бога — в сімох тезах доводить, що Бог є поєдний (simplex), а перша квестія є: „Utrum Deus sit corpus“ — а заключенем єго, або властивою тезою є: „Cum Deus sit primum movens immotum, ac primum ens et omnium nobilissimum, impossibile est corpus esse“ і се доводить многими влучними аргументами, збиваючи при тм всяких атеїстів і матеріялістів.

(Конець буде).

сповняти рівночасно уряд санітарного шефа, мусів би для омивення недогідностей сю почесть зложити.

Штабові офіцери в дирекціях залізниць.

„Neue Freie Presse“ доносить, що з дном 1. марца с. р. до всіх австрійських і угорських дирекцій, зглядно інспекцій руху на залізницях, мають бути приділені фахово вишколені штабові офіцери для справ військових транспортів. Тепер в залізничній бюрі генерального штабу образує ся більше число офіцерів.

Просьмо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Ксенофонта; римо-кат.: Іоана з М. — В неділю: руско-кат.: Івана Хр.; римо-кат.: Апольоні.

— **Лист нашого цесаря до царя.** В європейській печаті веде ся й дальше балачка на тему значіня і змісту листа цесаря Франц Йосифа до царя. Іза недостатчі яких небудь певних подробиць всі вісті основуєть ся лише на здогадах. Після найновішої відомости, кн. Гогенлоге продовжив свій побит в Петербурзі, звідки вийде аж в суботу. Кн. Гогенлоге взяв вчєра участь в сніданню, видавши в его честь царем. „Berliner Tagblatt“ думає, що післянавідтва кн. Гогенлогєго не треба перецінювати; не вийшла она з Берліна, але є самостійною думкою цесаря Франц Йосифа І.

„Русская Молва“ доносить, що по заключеню мира між Туреччиною а балканськими державами наступить зїзд російського міністра заграничних справ Сазонова і австрійського міністра заграничних справ гр. Берхтольда.

Увільненє резервістів в Австро-Угорщині має наступити вже по поверотї кн. Гогенлогєго до Відня.

— **Московський підбрєхач всеполянїв „Галічанїн“** став від якогось часу, не лише підбрїхувати за „Swiatem Słowiańskim“ і „Słowem Polskiem“, але ще й забавив ся в московскогєго шпіцля. Він рад знати, звідки гофрат Барвінський побудував собі хату (хоч про се ми, як ми вже писали, довідати ся в табулі і Краснім банку, а не подає, чи доволгтний редактор „Галічанїна“ міг купити собі триповерхову каменїцю з самої передплати); знає „Галічанїна“, яке „жалованьє“ має др. Б. Барвінський, що він „розходоваєть вїсколька тисяч коронь“ на виданє свого підручника, ба навіть заглядав і до его „квартири“ та ствердив, що она „небольшая“. Свій пїтмий „фах“ зрадив в сей спосіб „Галічанїн“ недвозначно.

Ми здемаскували твердженє „Галічанїна“ а іменно, подали ми, що Радник Двора Барвінський не брав участі в засіданню Ради шк. кр., на котрім ухвалювано апробату підручника д-ра Б. Барвінського, лише в анкеті. То для „Галічанїна“ ще „хуже“, що в ній брав участь „папаша автора“. Але забув „Галічанїн“ довідати ся, що анкета не може ставити ніяких внесень ані ухвал, а хїба видає загальну опївію та що в сїй анкеті брав участь і сам автор та автор польскогєго підручника п. Геберт, що булоб неможливим, колиб анкета могла видавати ухвали, міродатні для Ради шк. кр.

Між словами спростованя прокураторї, що др. Б. Барвінський напечатав свій підручник зі змінами та предложив его поновно Раді шк. кр., а нашим твердженєм, що наклад приняло на себе „Видавництво Чина св. Василія В.“ в Жовкві й внесло просьбу о апробату, нема ніякої протїворічності, бо се річі не зміняє й права авторскі і виникаючі з апробати, остали такі за автором, значить ся, згаданє видавництво дало вправді наклад і просило о апробату, але кнїжку віддав до печатї автор і він дїстав єї апробату. З сего одначе видно, як то „московське шило“ вилїзло із „всепопольскогєго мішка“. „Галічанїн“ фабрїкував свої навісти, не бачивши книжки д-ра Б. Барвінського, на основи артикулів „Swiata Słowiańskiego“ і „Słowa Polskiego“, бо коли би був кнїжку бачив, довідав би ся був з неї, хто дав їй наклад та не був би звертав на адресу автора безосновних замїток про „рискованїй щяг“ по причині напечатаня книжки перед апробатою. Цїкавість „Галічанїна“ заспокоїмо ще в однім.

Поваж доєи не було ніякого шкїльного підручника рїдної історїї (популярна історія „Просвіта“ була зовсім вичерпана), тож підручник д-ра Барвінського розїшов ся не лише між шкїльну молодїж, але й між інтелїгенцією і селян ще перед апробатою (21/X 1911) в 1000 примїрниках. Із сего зглядю міг собі автор, зглядно накладники дозволити навіть на ризико.

„Галічанїн“ нападає на д-ра Б. Барвінського за се, що его мнимим „вдохновителем“ при писаню книжки мав бути др. Бобжинський, зглядно его кнїжка „Dzieje Polski w zarysie“. Але московський підбрєхач повинен був знати, що сей твір переложив не лише на чєский язык відомий історик Ярослав Бїдльо, але й знаменитий московський учений, професор петерб. унів. Карєєв на московський язык, висловлюючи ся в своїй розвідці п. з. „Najnowszy zwrot w historyografii Polskiej“ (Петерб. 1888. переклад з дозволу автора) так про історїю Бобжинського: „Dzieje Polski w zarysie“ Bobrzyńskiego są tem w historyografii polskiej, co u Niemców nosi miano „Einer Geschichte der Welt“ (st. 107). „Należy mieć otuchę, że książka ta przyczyni się do politycznego wychowania społeczeństwa polskiego, którego ono tak bardzo potrzebuje; historyografia polska ostatnich lat dwudziestu pięciu przysłużyła się swemu społeczeństwu, wystawivszy jako hasło — o b j e k t y w n ą prawdę historyczną i krytyczny pogląd na przeszłość Rzeczypospolitej.“ (ст. 108). Для „Галічанїна“ одначе більше міродатний „греко-сїй“ Кшечунович, чим проф. Карєєв!

Московський підбрєхач промахнув ся ще в однім. „In der Hitze des Gefechtes“ прїсто-сував слова д-ра Бобжинського (зацитовані в брошурі д-ра Б. Барвінського „W imię prawdy dziejowej“ ст. 22): „Unia w tej postaci, jak ją zawarto, była zasadniczym błędem“ (хоч они відносять ся до Люблинської унії до церко-вної унії, про котру була загадка в попереднім уступі на доказ, що Любл. унія не була основана на „найзрідсїєй помышланєй ідеї хрєсцїянства“, і підбрїхує за „ученим“ Соханєвичом, що автор „апостєзуєть православїє“).

Отже дальше йдїть московскі підбрєхачї за всепольскими „вдохновителеми“, а правда буде певно по вашїй сторонї!

— **Справа соймової виборчої реформи.** „Gaz. Pog.“ доносить, що вчєра вечером відбула ся в Відні в справі соймової виборчої реформи нарада прїсїдників польских соймових клубів Др. Лєо не брав в нїї участі з причини недуги. Конференція усталила спосіб поведєня для безпосередних нарад в Русинами, які мають відбуті ся нинї. До полагоди липшає ся ще справа петрїфікації повітових рад і числа українских мандатів (розходить ся о мандаті до сойму і членів краєвого видїлу. Консерватисти виступили з новим внеском, іменно, щоби на 9 членів краєвого видїлу, забезпечити законно Українцям 2. Українцї зберуть ся дня 10. с. м., а засїданє виборчої Комїсії буде 14. і 15. с. м. Загалом є перєсвїдченє, що мимо деяких трудностей прїїде до компромїсу в справі виборчої реформи.

„Slav. Korresp.“ доносить, що вчєра по полудни конферував голова Українскогєго Клубу др. К. Левицький, з гр. Штїргком і з намїсником д-ром Бобжинським. Др. К. Левицький подав іменем українскогєго соймовогєго клубу мїнімум українских домагань в справі соймової виборчої реформи. Домагавя сї держать тепер в строгій тайні.

Рівночасно доносить „Slav. Kor.“, що переговори в справі українскогєго університєта не будуть на разї веденї. В тїй справі мав конферувати з гр. Штїргком міністер, др. Гусарек.

— **Затвердженє вибору.** Цїсар затвердив вибір Каз. Цєньскогєго, власника дїбр в Стїаці, прїсїдником, а Стан. гр. Самєньскогєго-Левицького, члена палати вельмож і власника дїбр в Хорєсткові, заступником прїсїдника повітової ради в Гусятїні, а також вибір Ант. Скібнєвскогєго, власника дїбр в Улицьку середнім, прїсїдником повітової ради в Равї рускій.

— **Збори консерваторів сїдїної Галичини** ухвалили в сїчні с. р. на своїм засїданню заняти ся ось якими справами: Прїступити до перєробленя деревляних церков в Кутачі і Хлїбові, внести до сойму просьбу о запомогу на консервацию церкви в Долинї і на пократє кришю части мурів замку в Збаражї, дальше, розслїдати прїзначенї на розїбранє деревлянї церкви в Берєстянєх (нов. Самбір), в Бурсо-

ві (Бїбрка), в Добротворї (Камїнка стр.) і в Мостисках, а заравом уладити кошторис відновленя церкви в Семаківцях (пов. Городенка) і предложити осередній комїсії до рішеня справу розїбраня деревляної церкви в Городїї. Збір ухвалив також поперти поданє заряду синагогі в Ходорові о державну запомогу на докїнченє консервации декорацийних стїнних мальовил в XVII в., які находять ся в тїй синагозі і згодити ся на перенесенє тїлих останків мнїмої Гєтруди Коморовскої і єї родичів з підземєля костєла у Витковї новім до окремої калїдї і домовин, збудованїх гр. Стефаном Бадєнім. Вкїнци збори рішучо заявили ся проти зовсім непотрібногєго розширеня ул. св. Миколая у Львовї, що саме задумує робити львівський магїстрат при нагодї будови нового університєтскогєго будинка. Через се пропав би замїтний шарп з підмурованєм, одєн з нечисленних спогадів старогєго Львова.

— **Щє раз Дудинєвич.** Господарка Дудинєвича в руссїльских касах в Коломнї становить не від нинї предмет судових і личних розправ, про які можна би вже томи писати Ще раз (але чи останній?) відбила ся справа его „хозяїнчанїна“ дня 27. сїчня с. р. в коломыйскім окрїжнім судї відгомоном, який нічого ані взяв ані додав до віняє сумвої слави коломыйскогєго амбасадора. Дудинєвич обидив ся, що др. Юрченко посьмієв робити єму докори іза ріжного рода неправильностей в касі „Самопомощи“. Нема користі від того, щоби вс заводи Юрченка повторяти; є они тяжкі і, очевидно, оправданї, коли суд їх признає.

— **Слїдами пос. Вітника.** В одній з видєньских реставраций, заграла музика, на домаганє гостиї, австрійський імнї пісню „O du mein Oesterreich“. Підчас гри встали гости зі своїх мїсць, лише одєн не рушив ся з мїсця. Зїбранї кинули ся на него, викинули за дєвері і страшно побили. Сей боровачи ся, ударив поліціянта, який помагав викидати. За се засуджено „патриота“ на два тижні арєшту. — На забавї в ХХ. дїльниці, одєн з гостиї, Чєх, відмовив датку на якусь всеїмєдку цїль. В супєреччї заявив, що радо даєть даток, але на сербскі цїли. За сю заяву арєштовано его і відставлено до суду.

Оповідїсти.

— **Письменний іспит зрілости** в зимовім рєчинци в ц. к. академічній гїмназії у Львовї зачинає ся 20. лютня а устний 24. лютня. — *Дирекція.*

— **3 Яворова.** Учєники прив. укр. гїмназії в Яворові уладжують в недїлю 9. с. м. о 6.30 вечером в салї „Нар. Дому“ концерт в память Микола Лисєнка. Дохїд на яворівську укр. гїмназію.

— **3ї Сколя.** Заг. збори фїлії „Сїльскогєго Господаря“ відбудуть ся 19. лютня о 9. год. рано в салї магїстрату.

Посмертні оповїстки.

— **Василь Турський**, адюнкт намїсництва, упокоїв ся у Львові по довгїй недузї дня 5. с. м. в 46. р. житя. В. е. п. І

Всячина.

— **Страшні жорстокости Сєрбїв.** До Відня прїбуло багато альбаньских нотаблїв, які розказують тамошнім дєвнїкам про страшні жорстокости, яких допускали ся Сєрби в Альбанїї. Одєн з тих нотаблїв, Байрам Ага, розповїдає, що коли Сєрби прїбули до Дякови, зарав підпалили базар, а над жєнщинами і дїтьми звучали ся в страшній спосіб. В Люма, в околицї Прїзрену, всі дома спалєно. Мужчини з оружєм в руцї утекли в гори, думаючи, що Сєрби пошанують жєнщини і дїти. Але власнє тодї допусkali ся Сєрби найбільших жорстокостей. Жєнщини і дїтий Сєрби вязали, обливали їх нафтою і підпалювали. Згинуло в сей спосіб повєрх 700 осіб. Так само знущали ся Сєрби над населєнєм в Тїрано, де сейчас по прїбуттю усталили шибєницю. В Охридї повривали Сєрби з багато мужчин одєжу і кїдали їх на багнєти. Коли Мустафа бєй, начальник мїста, жалував ся на се у сербскогєго вождя, сей відповїв єму сьміючись: „Таж так всі роблять“. Сєрби не щадили також Альбанцїв-католиків. Одєн — кїнчєв Байрам Ага — пїмстїмо ся. Сєрби вправдї прїйшли

до Альбанїї, але з неї не вийдуть. І справдї. Альбанцї спрятували тихцем кожду сєрбську патрулю, безпосадно нищили менші віддїли Сєрбїв.

— **Сєнзацийний перєторг дорожочїнностей.** Оводї відбула ся в лїцїтацийній салї Жорж Петїт, в Парижі, замїтна продаж дорожочїнностей. Властїтелька їх укриває ся під назвїцєм Мадам Х., а виставила на продаж прямо корольскї рїчі. Найбогатша жєнщина не може мати так надзвичайних рїчий. Властїтелькою їх уважають б. цїсарєву Євгенїю; є се однак мало імовірнє з оглядом на новочасні оправи. Помїнаючи вже величєзну вартїсть жємчугів, само їх осадженє є архїтвором золотничої штуки. За нашїйник перєл в брїлїантовим фермоаром заплачено 1,205.000 фр. Славний нашїйник княгїні Матїльдї осягнув колїсь не більше, чим 850.000 фр., а нашїйник зі скарбу Абдуль Гамїда 920.000 фр. Одєн одинокий перєстєнь Мадам Х. куплено за 133.000 фр. Перли і брїлїанти є прямо казочні. Такого числа сафірів не можє було побачити на нїднім перєторгї, в нї однім ювілєрскім складї. Від кількох днїв не говорять в Парижі про нічо инше, лише про сей перєторг. Людє, а головнє жєнщини ломлять собі голови: чїя се могла бути власнїсть?

— **Суфражистки грозять.** З Лєопдона доносьєть, що оводї відбули ся там збори „Woman's Social and Political Union“, на яких проголошено кїчч „вїсцєнє“. Ухвала ся обнимає три вїтїчїї напрянї: людєске житє має бути шанованє, вїсцєнє має ся вєсти на вайбільшу скалю і кампанїя має бути гєрвїлєською. Се значить, що коли досї суфражистки викликавали полїтичнї скандали і арєштованя належали до програми, тепер мають ся всіма силами старати, щоби омїнути арєштованя. У всім краю мають тепер скрито зачати акцію вїсцєнє на таку скалю, щоби ані закон, ані правитєльство не могли промовчати дїл. В сей спосіб хотять англїйскї суфражистки викликати розпучливїй настїрї в краю і зневолити парламент до признаня полїтичнєї еманципации жєнщин.

— **Нова воздушна залїзниця.** В Австрїї є дуже мало воздушних залїзниць. Служать они виключно до перевозу вугля, коксу, руд і ин. подібних предметів. Тепер Штафєр, приватний підпрїємєць в Боцєн, в Тиролї збудував воздушну залїзницю до перевозу людий з мїсцевини Айзах на вершок гори Колєрєр. В Айзасї вїсдає ся до вигїдного, гарно уладженогєго вєза, завїшеногєго движимо на сильних сталєвих лїнавах. Він підносїть ся звільна в гору. Довкруги ширшають що раз краспї і ширшї види на боцєньську долину і чудовї сусїднї гори. Сю дорогу, на 840 метрїв високі, прєвїздить ся без найменшого потрясєня і без ніякої небєзпєка в часї 13 мїнут. Будова сєї залїзницї трєвала повєрх рік. Сама залїзниця склєдає ся з двох сталєвих лїнав з прїмїром 45 мїлїметрїв, прїкрїплєних до 12 сильних залїзних стовпїв. Кождий віз тягнуть двї сильнї лїнви зі сталєвогєго дрота при помочи машини, яка є на горї. В вєзі є вигїднє мїсцє для 16 осіб, а віз сам є так уладженїй, що в кождїм мїсци прїбєрає позємє положєнє. Проби руху на тїм шляху робили залїзничї властї.

— **Кїмната на 20.000 осіб.** В захїдній сторонї Лєондона ставлять тепер будинок, де сама площа під будову коштувала 40 мїлїонїв корон. Криша будє склянна, арєна під нею будє широка на 120 метрїв. В новобудованїй салї будє могло помїстити ся 20.000 видцїв.

Наука, умїлїсть і письменство.

Іван Верхратський.

Наша правопись.

(Дальше).

„Страхопудь“ видаваний Лївчаком у Відні так парафразував остатнї стїхи Шевченковогєго „Завїщаня“:

І мене в семї великій,
В семї вільній, нобїй
Не забудьтє помянути
Не злим, тихим словом.

на

І мене вь семѣ великой
Вь семѣ во льной старой

Не забуйте помянути
Не злымъ, тихимъ словомъ.

Тим то і побивали з почину всі старші молодих (переважно до прихильників народного язика, до так званих „народовців“ належали молоді луде) своєю назвою „старорусини“ і „тверді“.

Не треба думати, що ті попреки старорусинів були без всякого впливу. Переважно у нас уважали „Кулішівку“ за правопись нездалу, а яко єдину правильну так звану „етимологічну“ правопись, котра красувалась буквами ъ, ѣ, љ, але мала також розличні відміни, як до місцевого людогового говору, оттак не була без рускої „волі“.

До нас пришли українські книжки писані так званою „Кулішівкою“, в котрих всюди писало ся ѣ. Ото-ж і народовці з почину писали ѣ, не роздумуючи багато, чи оно тепер потрібне, чи ні. Але всі ми увикли так до ѣ, що нікому з нас і не припало випускати ѣ, котре в нашій бесіді стратило вже свій звук або перемінилось на повні голосівки. Коли-ж при кінці р. 1864. я купив Номіса „Українські приказки, прислів'я і таке инше, збірники О. Н. Марковича і других“, де побачив рускі слова закінчені на суголоски без ѣ, мені впрочім прихильнику народного язика, стало дуже жалко про те випусканє букви ѣ, до котрої я, як і всі народовці, привик. Не даром то й кажуть: consuetudo altera natura.

Р. 1864. видав 2. виданє своєї граматики Осадца, в котрій правопись етимологічна значно була змінена в користь народної бесіди. А опісля в читанках і граматиках, які видавались, все змінювано правопись в користь народного язика. Вишла граматика Омельяна Огоновського, одна з найліпших наших граматик. Так оно було аж до введення фонетичної правописи в школах. В тій правописи вишла нова граматика д-ра Смалья-Стопкого і д-ра Гартнера, підручники Коцовського і Іларія Огоновського, вишла „Руска правопись зі словардем“ владжена І. Кокорудзом. Всі ті виданя старають ся в правописи, оскільки можливо, завести лад і одностайність. Не треба забувати, що і в тих книжках подекуди припускає ся розмаїтість, але головна їх заслуга в тим, що хоронять руский характер бесіди, чого давніші уживаві правописи, так звані етимологічні, не зовсім заховували, а давали нагоду до хибного а легкого поправлення. Слї на пр. етимологічно хто написав спаса бѣгѣ, то строгий „етимолог“ поправляв на „спасибѣгѣ“, що впрочім меншої ваги, але таке домѣ, столѣ, волѣ, спѣпѣ змїняв на „долѣ, столѣ, волѣ, спѣпѣ“, нѣ сѣ на „нѣслѣ“, говоривѣ на „говорилѣ“, молодѣжѣ на „молодежѣ“ і пр.

Чи дійсно правопись річ така важна? Правопись про вартість твору не рішає. Виписум нарочно думку Шевченка, приставлену невдастиво до елегїї „На вичну пам'ять Котляревському“ в виданню „Ластівка. Сочинення на малоросійському языкѣ“. Собралъ С. Гребенка. С. Петербургъ 1841. стор. 312. (Єсть то той сам примірник, який в своїм часі мав під рукою Маркіян Шашкевич):

Тече вода въ сыне море
Та ни выткае,
Шука козакъ свою долю,
А доли не мае.
Пшовѣ козакъ свить за очи;
Грає сыне море,
Грає сердце козацькее,
А думка говоритъ:
„Куды ты йдешъ не спытавшись?“
На кого покынувъ
Батька, неньку старенькую,
Молоду дивчину?
На чужини не ти люде,
Тяжко зъ ними жити!
Ни скимъ буде поплакаты,
Ни поговорыты.“
Сыдытъ козакъ на тымъ боци;
Грає сыне море,
Думавъ доля зостринется,
Спиткало ся горе!
А журавли летять соби
До дому ключама!
Плаче козакъ, шляхи быти
Заросли тернамы.

То одна правопись, якою печатано стих Шевченка. А килько то, як звисно, ріжних правописей, якими печатано твори нашого генія. Правопись тим творам зовсім не шкодить: Шевченко завжди Шевченко! Інша річ правопись в школі, правопись для загального вжитку. Чим одностайніша така правопись, тим більша користь для учеників, для загалу. Розуміє ся і тут в певних границях.

Новішими часами почато підносити декотрі ріжності в теперішній шкільній правописи, котрі мають дуже утрудняти науку руского язика. Я такої великої небезпеки з причини розмаїтості правописи у нас не виджу.

Не перечу, що в декотрих річах не згоджуютъ з правописею в школах тепер переважно уживаною. Так перед всім не пишу: „Кобзар, кобзаря“, тільки, як еще в перших часах писали Українці: Кобзарь, Кобзьяр. Далі, як то вже раз о тим писав, уживаю: співати, світити, святий, звір, звїзда і пр. В Галичині у Лемків, в говорі Долив, Батюків, на Поділю... говорять сѣ в словах: „сѣпівати, сѣвітити, сѣвятий (сѣвятий)“, зѣ в словах: „зѣвір, зѣвїзда і пр. Чи то єсть вплив польский, рішучо не могу сказати. В говорах виступають подекуди місцеві приміти згідні на пр. з власностями польского язика, котрі однак рішучо годі означити яко польськими. Але так думаю: если би хто вживав: spiewać, sniadać snić, zwierz*, то би уважати треба сѣй виговор яко руский; так само если на пр. поляк на Україні вживав: spać, spać, śpić, то вважаю сѣй виговор спіє яко неправильний, під впливом руского сплю повсталій. Місцеве в деяких словах у нас сї з мягнуть ся, однак сьуть слова, котрі скрізь задержують, невзначену суголоску пр. свиня, świnią, свистати, świstać, свиснути, świsnąć, свитати, świtać, спїлий, доспїлий, dośpiący, звїдати, звістити, звісний.

Однак против тих, що пишуть „Кобзар, косар... сьївати, сьїятий“... не маю причини огорчати ся; можна писати „кобзар, косар... сьївати, сьїятий“ — а мимо тов утвір може бути зовсім добрий.

(Дальше буде).

* Тепер многі пишуть zwierz, zwierze; вважаю се фальшивим; повинно по польски писати ся: źwierz, źwierzę.

Телеграми

з дня 7. лютого.

Берно Моравске. „Lidove Noviny“ доносять, що віденським архієпископом буде єпископ з Верна о. гр. Гуна.

Берлін. (ТКБ). Цсар Вільгельм верну тут в Королівстві.

Букарешт. (ТКБ). Кн. Айтель Фридрих вручив румунському королеви зьвізду до великого хреста ордера дому Гогенцолернів і відручне письмо німецкого цесаря.

Льондон. (Б. Райтера). Решид паша одержав оноді припоручене, щоби ще якийсь час лишив ся в Львондні; інші члени турецкої місїї виїздять з Льондона. Також Осман Нізамі паша поробив приготования, щоби нині вернути до Берліна.

Софія. (ТКБ). Предсїдник собрания Данев вернуъ з Льондона і був на послуханю у короля, якому здав звїт з нарад в Львондоні.

Пєнін. (ТКБ). Міністер скарбу повідомив банкірів шести держав, що на превеликий жалъ не може додержати приреченя що до підпису умови о позичку, а се з причини значних трудностей.

Льондон. (ТКБ). Вчєра відбуло ся тут засіданє конференції амбасадорів. Трєвало півтрєтя година.

Рим. (ТКБ). Агенция Стефанього доносить з Драча, що сербскі власти підвисили без попередного повідомленя о 11 прд. мито від ввожєних товарів.

Царгород. Урядово доносять з Калікратія: Турки обсадили стацию Бахчисеєской на вел. шляху Чатаалджа-Даргїсей і горб напроти правого крила турецкої армії.

= Хто ще не має образа Візд Б. Хмельницького до Києва“ зволить ласкаво поспішити ся з замовленєм. Ціна: К 10 (люксусове К 16 на вичерпаню) пересилка К 1-20. Відповідні рами зі склом, оправою і опакованєм: сальонові К 12, дубові і золоті по К 16, магоньові і плюшові по К 20, спеціальні К 28. Замовляти на адреси: І. Павлик або М. Кривецький, Львів, Ринок 10, а також „Сокил-Батько“ Львів, Руска 20. Полекші в сплатах.

КІНО „КОПЕРНИК“
Sans-Rival
ул. Коперника ч. 9
у Львові.

Представленя відбувають ся щодєвно від год. 4 до 11. В неділі і сьвята від 3 до 11.

— Добірна програма. —

489

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ
„ДОСТАВА“

Львів, ул. Руска 20, — Станіславів, ул. Смольні Перемишль, Ринок 26.

Удержує найкращий вибір вських церковних річий. — Злучила найлучших артистів для виготовлення іконостасів, престолів, кивотів і др. Приймає у Львові золотоначі часі вські направки. Вєднала досї загальні признаня.

866(80сс)

Накладом Piusverein-у появили ся гарно виконані ілюстровані переписні листки з малюнками артиста-маляра Асмана, які представляють найбільше займаючі сцени з другої турецкої облоги Відня.

Сї листки висилає

Kanzlei des Piusvereines,
Wien, I. Bäckerstrasse 9.

по 1К 60 с за серію (20 листків) разом з почтовою оплатою. Поодинокий листок коштує 10 сот. Замовленя належить вислати на висше згадану адресу.

Поручаємо книжку: *О. Стефан Білинський: „Матеріялістичний сьвітгляд в кругах шкільної молодєни, его причини і наслідки“.*
Ціна 50 сот. (почтова оплата 5 сот.) Набувати можна в книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові, Ринок 10, або у автора, катедрита гімназїї в Жовкві.
Чистий дохід на „Ювілейну Захоронку ім. о. Маркіяна Шашкевича в Яворові“.

Асекуруйте своє майко від огню
В „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежі не понєсти страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народу.

Кождий Русин повинен асекуровати ся тільки в рускій товаристві взаїмних обезпечєнь „ДНІСТЕР“

„ДНІСТЕР“

Нема жадного иншого руского тсварїства асекураційного, тільки один **„ДНІСТЕР“**

„ДНІСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпечєня сєлянських будинок.
„ДНІСТЕР“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.
„ДНІСТЕР“ оцінює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двох господарів на оцінєтелів.
„ДНІСТЕР“ дав підмоги руским школам і бурсам, де виховуют ся сєлянські діти.
Люди асекуровані в „ДНІСТРИ“ можуть дістати позичку у всьх великих банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.
Власні фонди „Дністра“ виносять з кінцем 1911 року 3,353.305 корон.
„ДНІСТЕР“ приймає обезпечєня на житє у всьх догідних комбинаціях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, рєнти).
В „ДНІСТРИ“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости вського рода, а товариства кредитові готівку, цінні папєри і векслї за дешевою оплатою премії.
Адреса „Дністра“: Товариство взаїмних обезпечєнь „Дністер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

Рух залізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-європейского.

Замітка. Поїзди поспішні означені г рубим друком. Години нічні від 600 вечером до 559 рано означені підчеркненєм чисел мінутових.

Вїзизу зі Львова
з головного двірця:

До Кракова: 12-35, 3-40, 8-22, 8-35, 2-05§, 2-45, 3-45*, 5-46†, 6-05, 7-00, 7-30, 11-10.
*) до Рашєва, §) від 15/5 до 30/9 включно що дня. †) до Мшани.
До Підволочиск: 6-10, 10-35, §2-16, 2-27, 2-50†, 8-40, 11-13.
†) до Красного. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня.
До Черновець: 2-50, 6-10, 9-15, 9-37, 2-25, 3-05*, 6-28†, 7-55*, 11-00.
*) до Станіславова, †) до Коломиї. *) до Ходорова кожного попереднього дня перед неділю і сьвятю.
До Стрия: 6-00, 7-30, 10-02 §), 1-45, 6-50, 11-25. §) Від 16/6 до 8/9 включно лише в неділю і рим.-кат сьвята.
До Самбора: 6-58, 9-05, 3-50, 10-56.
До Сокаля: 7-35, 2-21, 8-00, 11-35*
*) до Рави рускої (лише в неділі).
До Яворова: 8-40, 5-45.
До Підгавць: 5-55, 4-53.
До Стоянова: 7-55, 6-00.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6-25, 10-55, 2-29*, 2-42, 3-07†, 9-01, 11-30.
†) до Красного. *) від 15/5 до 30/9 включно що дня.
До Підгавць: 6-09, 1-21*, 5-15, 10-40 §).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.
До Стоянова: 8-12, 6-17.

з двірця „Львів-Личаків“:

До Підгавць: 6-28, 1-40*, 5-36, 10-52 §).
) лише до Винник. §) до Винник лише з Підгавць: 7-03, 10-31, 6-11*, 9-41, 11-43 §).
*) з Винник, §) з Винник в суботу і не в суботу і неділю.

Поїзд поспішний зі Львова до Підволочиск відїздить о год. 2 мін. 16 по полудни з перону 2, Нр. сходів II.

Поїзд особовий зі Львова до Красного відїздить о год. 2 мін. 50 по полудни із західного тору перону 4 Нр. сходів IV.

Поїзд особовий зі Львова до Станіславова відходить о годині 2. мін. 35 по полудни з перону 3 Нр. сходів III.

Локальні поїзди.

з головного двірця:	на головний дворець:
До Брухович: що дня: 6-02.	З Брухович: що дня 6-55.